

ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP S MEĐUNARODNIM SUDJELOVANJEM

UPRAVLJANJE JEZERIMA I AKUMULACIJAMA U HRVATSKOJ – PROCESI, ZAŠTITA I VALORIZACIJA

Biograd na Moru, 4.-6. svibnja 2017.

dr. sc. Maja Oštrić, znanstvena suradnica

U razdoblju od 4. do 6. svibnja 2017. u Biogradu na Moru održan je znanstveno- stručni skup „Upravljanje jezerima i akumulacijama u Hrvatskoj“ u sklopu kojeg je organiziran i Okrugli stol o aktualnoj problematici Vranskog jezera kod Biograda na Moru. Skup su organizirali Hrvatsko društvo za zaštitu voda, Hrvatsko društvo za odvodnju i navodnjavanje te Hrvatsko hidrološko društvo u suradnji s Javnom ustanovom Park prirode Vransko jezero, a pod pokroviteljstvom Ministarstva zaštite okoliša i energetike.

Skup su u četvrtak, nakon registracije sudionika, uz pozdravni govor otvorili dr. sc. Mara Pavelić u ime Hrvatskog društva za zaštitu voda, dr. sc. Danko Holjević u ime Hrvatskog društva za odvodnju i navodnjavanje, doc. dr. sc. Josip Rubinić u ime Hrvatskog hidrološkog društva, ravnatelj Parka prirode Vransko jezero Danijel Katićin te pomoćnica ministra Elizabeta Kos u ime Ministarstva zaštite okoliša i energetike, koje je bilo i pokrovitelj skupa. Uslijedio je službeni dio skupa u kojem je tijekom dva dana održano ukupno 55 prezentacija u sklopu četiri tematske cjeline kao i Okruglog stola o aktualnoj problematici Vranskog jezera:

- Četvrtak (4. svibnja):
  - Jezera i akumulacije – monitoring i upravljanje (8 radova),
  - Akumulacije i jezera – planiranje, stanje, zaštita, I. dio (10 radova),
  - Akumulacije i jezera – planiranje, stanje, zaštita, II. dio (7 radova);
- Petak (5. svibnja):
  - Okrugli stol o aktualnoj problematici Vranskog jezera, I. dio (10 radova),

- Okrugli stol o aktualnoj problematici Vranskog jezera, II. dio (7 radova) s diskusijom (slika 1),
- Kakvoća voda jezera i akumulacija (5 radova),
- Jezera i zaštićena područja, promjene i utjecaji (8 radova);
- Subota (6. svibnja) je bila rezervirana za terenski obilazak Vranskog jezera i njegova sliva te okrjepa u Maškovića hanu.

Jezera i druge zajezerene površine predstavljaju vrijedne i posebno osjetljive vodne resurse specifične po hidrologiji i ekologiji, što čini procese upravljanja ovim sustavima vrlo složenim i zahtjevnim. Na području Republike Hrvatske nalazi se više vrlo značajnih jezera i močvara od kojih su neka zaštićena statusom nacionalnog parka, neka su pod zaštitom UNESCO-a kao svjetska prirodna baština ili pak imaju status Ramsarskog lokaliteta. Iako su postojali tematski i prostorno ograničeni ciljani skupovi posvećeni pojedinim jezerima, u Hrvatskoj jezerima i drugim zajezerenim vodnim površinama do sada nikada nije bio posvećen niti jedan znanstveno-stručni skup koji bi u cijelosti obrađivao samo tu tematiku. Skup „Upravljanje jezerima i akumulacijama u Hrvatskoj – procesi, zaštita i valorizacija“ prvi je širi tematski skup u cijelosti posvećen problemima upravljanja, zaštite i korištenja jezera i zajezerenih površina u Hrvatskoj. Osnovni mu je cilj bio razmjena dosadašnjih saznanja znanstvenika i stručnjaka koji se bave problematikom jezera i zajezerenih površina, a jedan od ciljeva bio je osiguranje pregleda stanja jezera u Hrvatskoj, stjecanje uvida u probleme njihove zaštite te u konačnici osiguravanje doprinosa njihovoj cjelovitoj valorizaciji.

Slika 1: Okrugli stol o aktualnoj problematici Vranskog jezera kod Biograda na Moru, diskusija (izvor: stručna služba PP Vransko jezero)

U sklopu ovog skupa održan je i 3. Okrugli stol o aktualnoj problematici Vranskog jezera kod Biograda na Moru (slika 1) u kojem su zadnjih godina zabilježene pojave ekstremno velikih i malih voda te povećani antropogeni pritisci. Posljedice tih procesa su i pojave intenzivnih zaslanjenja samoga jezera i njegovog okolnog krškog vodonosnika, dijelom uzrokovanih utjecajem recentnih klimatskih promjena/varijacija, kao i njima izazvanim problemima pogoršanja stanja u jezerskom ekosustavu. Cilj održavanja ovog Okruglog stola bio je osiguravanje i vrednovanje smjernica za daljnje programske aktivnosti na PP Vransko jezero te za stanje u jezeru utjecajnom području Vranskog polja. U posljednjih petnaestak godina održana su već dva Okrugla stola s ovom tematikom, a prvi od njih održan je 2003. godine.

Radovi predstavljeni na skupu obuhvatili su različite teme kao što su hidrologija jezerskih sustava, utjecaji klimatskih promjena na jezerske sustave, antropogeni pritisci na jezerske sustave, procesi u jezerima i zaštita voda, ekosustavi zajezerenih površina, močvare, bare i ribnjaci, formiranje, korištenje i održavanje akumulacija te monitoring i ocjena stanja jezerskih sustava. Dakle, tiču se pritiska koji djeluju na jezerske sustave, kao i utjecaj klimatskih promjena na njih, a što je od iznimne važnosti zbog aktualne situacije u Hrvatskoj – planiranje izgradnje većeg broja akumulacija kao odgovora na negativne posljedice klimatskih promjena i jačanja antropogenih pritiska, prije svega usmjerenih na osiguranje vodnih zaliha za navodnjavanje i potrebe vodoopskrbe, gdje raspoložive rezerve podzemnih voda nisu dostatne. Većina radova je interdisciplinarna i pokriva više tematskih cjelina. Dio radova izdvojen je za 3. Okrugli stol o aktualnoj problematici Vranskog jezera kod Biograda na Moru kojim se nastoji potaknuti interdisciplinarno proučavanje stanja jezerskog sustava te sagledavanje i rješavanje problema njegove primjerene zaštite i korištenja.

Na skupu je prezentirano više od 50 radova vezanih uz tematiku jezera, pri čemu su prezentirani i radovi koji donose aktualne rezultate nekih ranijih istraživanja, čiji su rezultati već bili dijelom objavljeni, ali su zanimljivi i aktualni u kontekstu tematike samoga skupa. Jezera i zajezerene sustave se do sada promatralo i determiniralo uglavnom kao statičke sustave, no za razumijevanje njihova djelovanja, za njihovu zaštitu, kao i predviđanje njihova ponašanja, nužno ih je analizirati i kao dinamičke sustave – u kontinuitetu razvoja klimatskih, hidroloških,

Slika 2: Izlet, pogled sa Kamenjaka (Foto: stručna služba PP Vransko jezero)

Slika 3: Naslovnica Zbornika radova

kemijskih i bioloških procesa i promjena koje oni nose. Dio radova koji su bili predstavljeni na skupu bavi se i tom tematikom. Dio predstavljenih radova prikazao je i probleme jezera i zajezerenih površina iz susjednih zemalja te mogućnosti i praksu njihovog rješavanja, a čime je dan doprinos unaprjeđenju prakse upravljanja tim složenim vodnim sustavima i na području Hrvatske.

Veći dio predstavljenih radova bio je interdisciplinarnog karaktera kakav je bio zastupljen još u ranim razdobljima istraživanja jezera i jezerskih sustava u Hrvatskoj, u iznimno vrijednim autorskim doprinosima Gavazzija, Pevaleka i Petrika. Jezera imaju karakter ne samo posebno vrijednih staništa, nego na neki način i živih organizama. Imaju svoju mladost, vitalno doba, starost i smrt pa se jedino poznavanjem svih utjecajnih elemenata i njihovih međudnosa mogu pronaći prikladne mjere kako bi se odložile neželjene promjene te primjereno valorizirale vrijednosti koje oni imaju. Želja organizatora da se ovim skupom osigura znanstveni i stručni doprinos kako bi postojeća jezera i zajezerene površine što dulje imali razdoblje svoje mladosti i vitalnosti, a da se planiranje novih akumulacija, urbanih vodnih sadržaja i sličnih akvatičkih sustava odvija na način kojim će se minimalizirati moguće neželjene posljedice takvih zahvata, ovom je prilikom i ostvarena.

Skup je završio stručnim terenskim obilaskom Vranskog jezera i njegova sliva pod vodstvom ravnatelja Parka prirode Danijela Katičina (slika 2). Posjet vidikovcu Kamenjak s pogledom na Vransko jezero i šibenski arhipelag pružio je sudionicima poseban doživljaj, zaokružen šetnjom Parkom prirode i okrpom u Miškovića hanu. Prezentirani radovi su u obliku cjelovitih radova ili proširenih sažetaka objavljeni u Zborniku radova (ukupno 56 radova), objavljenom na web stranici Hrvatskog hidrološkog društva <http://hhd.hr/2017/04/30/zbornik-radova-2017/> (slika 3).

Zahvaljujem organizatorima na sjajno organiziranom skupu na kojem je ozračje bilo radno i ugodno te članovima Znanstvenog odbora koji su osigurali razinu kvalitete prezentiranih radova. Skup je ispunio očekivanja i postigao definirane ciljeve, a nadam se i da je prvi u nizu ove tematike te da će se uskoro održati i drugi. ■